

Ποιας χώρας η νομοθεσία ισχύει;

Σκωτία

Περιεχόμενο που παρέχεται από

European Judicial Network
(in civil and commercial matters)

1 Πηγές δικαίου

1.1 Εθνικοί κανόνες

Η Σκωτία διαθέτει χωριστό και διακριτό «μεικτό» νομικό σύστημα. Το ζήτημα του «εφαρμοστέου δικαίου» έχει επηρεαστεί σε μεγάλο βαθμό από τα ηπειρωτικά νομικά συστήματα αλλά και από το κοινοδίκαιο. Η Σκωτία αποτελεί χωριστή δικαιοδοτική περιφέρεια εντός του Ηνωμένου Βασιλείου, και οι κανόνες σύγκρουσης νόμων είναι αναγκαίοι για τη διευθέτηση υποθέσεων εντός του Ηνωμένου Βασιλείου όσο και των υποθέσεων που εμφανίζουν πραγματικά κάποιο στοιχείο αλλοδαπότητας. Κατά γενικό κανόνα, όταν το Ηνωμένο Βασίλειο συμβάλλεται σε διεθνή πράξη η οποία περιέχει κανόνες για τον προσδιορισμό του εφαρμοστέου δικαίου, λαμβάνεται η απόφαση οι ίδιοι κανόνες να εφαρμόζονται και στις συγκρούσεις νόμων εντός του Ηνωμένου Βασιλείου, παρότι δεν υπάρχει σχετική υποχρέωση. Στο σκωτικό δίκαιο, ο τομέας αυτός αναγνωρίζεται ως διεθνές ιδιωτικό δίκαιο, ιδιωτικό διεθνές δίκαιο ή ως συγκρούσεις νόμων.

Όπως και στην Αγγλία και την Ουαλία, σήμερα πολλοί κανόνες προέρχονται από τους άμεσα εφαρμοστέους κανονισμούς της ΕΕ. Όσον αφορά τις αστικές και εμπορικές υποθέσεις, οι κανονισμοί αυτοί είναι οι εξής: Ο κανονισμός αριθ. 593/2008 (Ρώμη I) για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές και ο κανονισμός αριθ. 864/2007 (Ρώμη II) για το εφαρμοστέο δίκαιο στις εξωσυμβατικές ενοχές. Ο νόμος του 1990 για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβάσεις [Contracts (Applicable Law) Act 1990] (ο οποίος θεσπίστηκε για την εφαρμογή της Σύμβασης της Ρώμης του 1980) εξακολουθεί να εφαρμόζεται σε συμβάσεις που συνάφθηκαν πριν από τις 17 Δεκεμβρίου 2009 (ο κανονισμός Ρώμη I εφαρμόζεται σε συμβάσεις που συνάφθηκαν από αυτή την ημερομηνία και έπειτα). Ο νόμος του 1995 για το ιδιωτικό διεθνές δίκαιο (διάφορες διατάξεις) [Private International Law (Miscellaneous Provisions) Act 1995] εφαρμόζεται μόνο σε υποθέσεις οι οποίες δεν καλύπτονται από τον κανονισμό Ρώμη II (ο κανονισμός αυτός εφαρμόζεται μόνο σε υποθέσεις όπου η ζημία επήλθε μετά τις 11 Ιανουαρίου 2009).

Σε άλλους τομείς, γενικά εφαρμόζεται το κοινοδίκαιο. Οι πηγές του οικογενειακού δικαίου στη Σκωτία είναι το κοινοδίκαιο οι τυπικοί νόμοι (που συχνά θεσπίζονται κατόπιν συστάσεων της Νομοθετικής Επιτροπής της Σκωτίας (Scottish Law Commission) και οι υποχρεώσεις δυνάμει του δικαίου της ΕΕ και οι διεθνείς υποχρεώσεις.

1.2 Πολυμερείς διεθνείς συμβάσεις

Σύμβαση της Χάγης του 1961 για τις συγκρούσεις νόμων που αφορούν τον τύπο διατάξεων διαθήκης.

Σύμβαση της Ρώμης του 1980 σχετικά με το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές (η οποία αντικαταστάθηκε από τον κανονισμό Ρώμη I όσον αφορά τις συμβάσεις που συνάπτονται από τις 17 Δεκεμβρίου 2009 και έπειτα)

Σύμβαση της Χάγης, της 1ης Ιουλίου 1985, για το εφαρμοστέο δίκαιο στα εμπιστεύματα και στην αναγνώρισή τους.

1.3 Κύριες διμερείς συμβάσεις

Δεν γνωρίζουμε κάποια διμερή σύμβαση η οποία να περιέχει διατάξεις σχετικά με τη σύγκρουση νόμων και στην οποία να είναι συμβαλλόμενο μέρος το Ηνωμένο Βασίλειο.

Θα πρέπει, ωστόσο, να σημειωθεί ότι, ενώ η Σύμβαση της Ρώμης του 1980 και οι Συμβάσεις της Χάγης επιτρέπουν στα συμβαλλόμενα κράτη να εφαρμόζουν κάποιο άλλο σύστημα κανόνων σύγκρουσης νόμων στις «εσωτερικές» συγκρούσεις νομικών συστημάτων —όπως, για παράδειγμα στις περιπτώσεις σύγκρουσης μεταξύ των νομικών συστημάτων της Αγγλίας και της Ουαλίας και της Σκωτίας— το Ηνωμένο Βασίλειο έχει επιλέξει να μην κάνει χρήση αυτής της δυνατότητας. Ως εκ τούτου, οι κανόνες της Σύμβασης της Ρώμης (όσον αφορά τις συμβάσεις που είχαν συναφθεί πριν από τις 17 Δεκεμβρίου 2009) και οι κανόνες της Σύμβασης της Χάγης εφαρμόζονται στις περιπτώσεις όπου ανακύπτει σύγκρουση μεταξύ των διαφόρων δικαιοδοτικών περιφερειών του Ηνωμένου Βασιλείου, καθώς και σε διεθνείς συγκρούσεις νόμων.

2 Εφαρμογή των κανονων που διεπουν τη συγκρουση των νομων

2.1 Υποχρέωση του δικαστή να εφαρμόζει τους κανόνες σχετικά με τη σύγκρουση νόμων αυτεπαγγέλτως

Το αλλοδαπό (δηλαδή το μη σκωτικό) δίκαιο εφαρμόζεται από τα σκωτικά δικαστήρια μόνον εφόσον προσδιορίζεται ως εφαρμοστέο βάσει των εθνικών κανόνων σύγκρουσης νόμων και μόνον εφόσον γίνει επίκλησή του και αποδειχθεί από τον διάδικο ο οποίος επιδιώκει την εφαρμογή του. Ο κανόνας αυτός αφορά την απόδειξη και τα δικονομικά ζητήματα, συνεπώς δεν επηρεάζεται από τις πράξεις της ΕΕ.

2.2 Παραπομπή

Παραπομπή είναι η διαδικασία κατά την οποία το επιληφθέν δικαστήριο εφαρμόζει αλλοδαπό δίκαιο σε μια υπόθεση που εμπεριέχει σύγκρουση νόμων. Το ζήτημα της εφαρμογής του μηχανισμού αυτού ενδέχεται να ανακύψει σε διάφορους τομείς του δικαίου, όπως το κληρονομικό και το οικογενειακό δίκαιο, ωστόσο δεν υπάρχει εκτενής νομολογία των σκωτικών δικαστηρίων σχετικά με την παραπομπή. Οι σχετικοί κανονισμοί της ΕΕ (όπως οι κανονισμοί Ρώμη I και Ρώμη II) αποκλείουν την εφαρμογή της παραπομπής, ενώ την ίδια προσέγγιση είχε ακολουθήσει και ο νόμος του 1995 για το ιδιωτικό διεθνές δίκαιο (διάφορες διατάξεις) σε σχέση με τις αδικοπραξίες.

2.3 Μεταβολή του συνδετικού στοιχείου

Κατά κανόνα το ζήτημα αυτό ρυθμίζεται με τον προσδιορισμό του χρόνου κατά τον οποίο εφαρμόζεται το συνδετικό στοιχείο. Στην περίπτωση μεταβίβασης κυριότητας κινητού πράγματος, εφαρμοστέο είναι το δίκαιο του τόπου στον οποίο το πράγμα βρισκόταν κατά τον χρόνο επέλευσης του γεγονότος βάσει του οποίου προβάλλεται ότι μεταβιβάστηκε η κυριότητα.

2.4 Εξαιρέσεις από την κανονική εφαρμογή των κανόνων σχετικά με τη σύγκρουση νόμων

Τα δικαστήρια της Σκωτίας ενδέχεται να αρνηθούν να εφαρμόσουν κανόνα αλλοδαπού δικαίου για τον λόγο ότι αντίκειται στη σκωτική δημόσια τάξη. Μολονότι σε αυτό το πλαίσιο δεν θα γινόταν χρήση του όρου «διεθνής δημόσια τάξη», η φράση «αντίκειται στη σκωτική δημόσια τάξη» σημαίνει ότι ο επίμαχος κανόνας δικαίου θεωρείται μη αποδεκτός ακόμη και αν ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι η διαφορά είναι διεθνούς χαρακτήρα και πιθανότατα δεν διέπεται από το σκωτικό δίκαιο. Η σκωτική δημόσια τάξη συχνά πηγάζει από διεθνείς πράξεις ή κανόνες, όπως η Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

Επιπλέον οι κανονισμοί Ρώμη I και Ρώμη II προβλέπουν αμφότεροι την εφαρμογή των υπερισχυουσών διατάξεων αναγκαστικού δικαίου της χώρας του δικάζοντος δικαστή, ανεξαρτήτως του δικαίου που κατά τα άλλα είναι εφαρμοστέο στη σύμβαση. Το σκωτικό δίκαιο δεν περιέχει πολλούς κανόνες αυτού του είδους, ενώ όσοι υπάρχουν προέρχονται κυρίως από νομοθετήματα που ισχύουν σε ολόκληρο το Ηνωμένο Βασίλειο. Ως παραδείγματα μπορούν να αναφερθούν το ανενεργό των επενδυτικών συμφωνιών που καταρτίζονται από μη εξουσιοδοτημένα πρόσωπα ή μέσω αυτών ή κατόπιν παράνομης αποστολής προωθητικού υλικού προς τον πελάτη, δυνάμει των άρθρων 26 και 30 του νόμου του 2000 για τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες και τις αγορές (Financial Services and Markets Act).

2.5 Απόδειξη αλλοδαπού δικαίου

Το περιεχόμενο του αλλοδαπού δικαίου αποτελεί πραγματικό ζήτημα, και υπό αυτή την έννοια οι διάδικοι οφείλουν να προσκομίσουν αποδεικτικά στοιχεία και ο δικαστής να εξαγάγει τα συμπεράσματά του με βάση την ανάλυση των αποδεικτικών αυτών στοιχείων. Ο δικαστής δεν μπορεί να ερευνήσει και να εφαρμόσει το αλλοδαπό δίκαιο αυτεπαγγέλτως. Εάν τα αποδεικτικά στοιχεία είναι αντιφατικά, ο δικαστής πρέπει να αποφασίσει ποια από τις απόψεις που παρουσιάστηκαν από τους δύο αντιδίκους είναι η πλέον ευλογοφανής και μπορεί, προς τον σκοπό αυτόν, να εξετάσει αλλοδαπές νομοθετικές διατάξεις και υποθέσεις στις οποίες παραπέμπουν τα αποδεικτικά στοιχεία.

Η μόνη εξαίρεση στον κανόνα ότι το αλλοδαπό δίκαιο αποτελεί πραγματικό ζήτημα, αφορά την περίπτωση κατά την οποία το Ανώτατο Δικαστήριο του Ηνωμένου Βασιλείου (Supreme Court) εκδικάζει προσφυγή από χώρα που αποτελεί τμήμα του Ηνωμένου Βασιλείου και μπορεί να εφαρμόσει το δίκαιο οποιασδήποτε άλλης δικαιοδοτικής περιφέρειας του Ηνωμένου Βασιλείου ακόμα και αν το περιεχόμενο του δεν έχει αποδειχθεί με αποδεικτικά στοιχεία. Αυτό συμβαίνει διότι το Ανώτατο Δικαστήριο συγκροτείται από δικαστές που προέρχονται από όλες τις δικαιοδοτικές περιφέρειες του Ηνωμένου Βασιλείου και συνεπώς θεωρεί εαυτό αρμόδιο για την εφαρμογή του δικαίου οποιασδήποτε από αυτές.

Όταν απαιτείται απόδειξη του αλλοδαπού δικαίου, αυτό γίνεται κατά κανόνα με το αποδεικτικό μέσο της πραγματογνωμοσύνης. Δεν αρκεί να προσκομιστεί απλώς ένα κείμενο - όπως π.χ. το κείμενο του αλλοδαπού νόμου ενώπιον του δικαστηρίου - καθώς το δικαστήριο θα θεωρήσει ότι δεν είναι σε θέση να ερμηνεύσει ή να εφαρμόσει αλλοδαπές νομοθετικές διατάξεις χωρίς την καθοδήγηση κάποιου που διαθέτει τις κατάλληλες γνώσεις σχετικά με αυτό το σύστημα. Για τη διενέργεια πραγματογνωμοσύνης μπορεί να κληθεί οποιοδήποτε πρόσωπο διαθέτει επαρκείς γνώσεις ή πείρα, ακόμα και αν δεν ασκεί δικηγορία στη χώρα του αλλοδαπού δικαίου. Για παράδειγμα, ως πραγματογνώμονες έχουν χρησιμοποιηθεί πανεπιστημιακοί καθηγητές.

Κατά γενικό κανόνα, όταν υπάρχει διαφωνία μεταξύ των διαδίκων σχετικά με το περιεχόμενο του αλλοδαπού δικαίου, αυτό πρέπει να αποδειχθεί βάσει προφορικής εξέτασης των πραγματογνώμων, στη διάρκεια της οποίας μπορούν να παραπέμψουν σε υλικό τεκμηρίωσης το οποίο μπορεί να υποβληθεί ενώπιον δικαστηρίου. Όταν δεν υπάρχει διαφωνία, οι διάδικοι μπορούν απλώς να συμφωνήσουν ή να υποβάλουν ένορκες βεβαιώσεις.

Υπάρχει γενικό τεκμήριο ότι το αλλοδαπό δίκαιο είναι ταυτόσημο με το σκωτικό δίκαιο. Το τεκμήριο αυτό μπορεί προφανώς να ανατραπεί εφόσον προσκομιστούν στοιχεία που αποδεικνύουν ικανοποιητικά το (διαφορετικό) περιεχόμενο του αλλοδαπού δικαίου.

3 Κανόνες συγκρούσης νομών

3.1 Συμβατικές ενοχές και δικαιοπραξίες

Σε υποθέσεις που αφορούν συμβατικές ενοχές αστικού και εμπορικού δικαίου στις περιπτώσεις που εμπεριέχουν σύγκρουση νόμων, εφαρμόζεται άμεσα ο κανονισμός Ρώμη I [κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 593/2008 για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές]. Σύμφωνα με την αρχή της οικουμενικής εφαρμογής, το καθοριζόμενο από κανονισμό Ρώμη I δίκαιο εφαρμόζεται ακόμη και αν δεν πρόκειται για δίκαιο κράτους μέλους της ΕΕ.

Ο κανονισμός Ρώμη I δεν ισχύει για την απόδειξη και τα δικονομικά ζητήματα, τα οποία εξακολουθούν να διέπονται από το δίκαιο του δικάζοντος δικαστή. Εξαίρεση αποτελούν οι κανόνες που καθορίζουν το βάρος απόδειξης, το οποίο, σύμφωνα με τον κανονισμό Ρώμη I, ρυθμίζεται από το δίκαιο που διέπει τη συμβατική ενοχή σύμφωνα με τον κανονισμό. Οι παραγραφές και οι αποσβεστικές προθεσμίες, η ερμηνεία, η εκπλήρωση της παροχής και οι συνέπειες της αθέτησης υποχρεώσεων, είναι ορισμένα από τα ζητήματα που διέπονται από το καθοριζόμενο από τον κανονισμό Ρώμη I εφαρμοστέο δίκαιο.

Οι κύριοι κανόνες του κανονισμού Ρώμη I είναι οι εξής: Όταν το εφαρμοστέο δίκαιο έχει επιλεγεί ρητώς από τα μέρη ή η επιλογή του δικαίου συνάγεται σαφώς από τις διατάξεις της σύμβασης ή τα δεδομένα της υπόθεσης, εφαρμόζεται το δίκαιο που επελέγη.

Η ελευθερία επιλογής έχει όρια. Σύμφωνα με το άρθρο 3 του κανονισμού Ρώμη I, όταν τα μέρη έχουν επιλέξει το δίκαιο μιας χώρας αλλά «όλα τα άλλα σχετικά με την περίπτωση δεδομένα» εντοπίζονται σε διαφορετική χώρα, η επιλογή των μερών δεν θίγει την εφαρμογή των διατάξεων του δικαίου αυτής της άλλης χώρας από τις οποίες δεν επιτρέπεται παρέκκλιση με συμφωνία. Το άρθρο 9 ορίζει ότι οι υπερσχύουσες διατάξεις

αναγκαστικού δικαίου μιας χώρας θα πρέπει να εφαρμόζονται ανεξάρτητα από την επιλογή εφαρμοστέου δικαίου από τα μέρη. Επιπλέον, στις συμβάσεις καταναλωτών και στις συμβάσεις εργασίας, η επιλογή του εφαρμοστέου δικαίου δεν μπορεί να στερεί τον καταναλωτή ή τον εργαζόμενο από την προστασία των κανόνων αναγκαστικού δικαίου του νομικού συστήματος που θα ήταν εφαρμοστέο ελλείψει επιλογής.

Στις υποθέσεις στις οποίες το εφαρμοστέο δίκαιο δεν έχει επιλεγεί ρητώς ή η επιλογή του δικαίου δεν μπορεί να συναχθεί σαφώς, το άρθρο 4 του κανονισμού Ρώμη I ορίζει περαιτέρω κανόνες για τον καθορισμό του εφαρμοστέου δικαίου, το οποίο συχνά συναρτάται προς τον τόπο συνήθους διαμονής του μέρους που δεν έχει αναλάβει την υποχρέωση να πραγματοποιήσει πληρωμή για το προϊόν ή την υπηρεσία, π.χ. του πωλητή σε σύμβαση πώλησης αγαθών, του δανειστή σε σύμβαση τραπεζικού δανείου ή του εγγυητή σε σύμβαση εγγύησης. Το τεκμήριο αυτό μπορεί να ανατραπεί υπέρ του δικαίου της χώρας με την οποία η σύμβαση συνδέεται προδήλως στενότερα. Η νομολογία των δικαστηρίων που αφορά τη Σύμβαση της Ρώμης, και η οποία ενδέχεται να είναι συναφής και στο πλαίσιο της ερμηνείας του κανονισμού Ρώμη I, επιβεβαιώνει ότι για την ανατροπή του τεκμηρίου πρέπει, κατ' ελάχιστον, οι παράγοντες που συνηγορούν υπέρ της εφαρμογής του δικαίου της άλλης χώρας να υπερτερούν σαφώς έναντι άλλων παραγόντων. Η πλειονότητα των δικαστών στη σημαντική σκωτική απόφαση *Caledonia Subsea κατά Micropere SA* προχώρησε ακόμη περισσότερο και αποφάνθηκε ότι το τεκμήριο θα πρέπει να ανατρέπεται μόνον εφόσον, υπό τις εξαιρετικές περιστάσεις της υπόθεσης, η συνήθης διαμονή του συμβαλλόμενου μέρους που οφείλει να πραγματοποιήσει τη χαρακτηριστική παροχή δεν έχει καμία ουσιαστική σημασία.

3.2 Εξωσυμβατικές ενοχές

Ο κανονισμός Ρώμη II [κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 864/2007 για το εφαρμοστέο δίκαιο στις εξωσυμβατικές ενοχές] εφαρμόζεται στις εξωσυμβατικές ενοχές αστικού και εμπορικού δικαίου, σε περίπτωση που περιλαμβάνουν σύγκρουση δικαίων. Προκειμένου να τύχουν εφαρμογής οι κανόνες που καθορίζονται στον κανονισμό, η ζημία πρέπει να έχει επέλθει ή να ενδέχεται να επέλθει. Ορίζεται ότι η έννοια της ζημίας περιλαμβάνει όλες τις συνέπειες των αδικοπραξιών, του αδικαιολόγητου πλουτισμού, της διοίκησης αλλοτρίων (εξωσυμβατική ενοχή η οποία απορρέει από πράξη διοίκησης αλλοτρίων άνευ εντολής) και την ευθύνη κατά τις διαπραγματεύσεις (εξωσυμβατική ενοχή που απορρέει από συζητήσεις πριν από τη σύναψη σύμβασης). Ο κανονισμός Ρώμη II δεν εφαρμόζεται, μεταξύ άλλων, σε υποθέσεις δυσφήμισης ή σε αντίστοιχες αγωγές που ασκούνται δυνάμει αλλοδαπού δικαίου.

Σύμφωνα με τον κανονισμό Ρώμη II ο γενικός κανόνας που ισχύει για τις αδικοπραξίες είναι ότι εφαρμοστέο είναι το δίκαιο της χώρας στην οποία επέρχεται η ζημία. Προβλέπονται επίσης ειδικοί κανόνες για τον προσδιορισμό του εφαρμοστέου δικαίου σε σχέση με ορισμένα είδη εξωσυμβατικών ενοχών, συμπεριλαμβανομένων όσων απορρέουν από ζημία λόγω ελαττωματικού προϊόντος, πράξεις αθέμιτου ανταγωνισμού, περιβαλλοντική ζημία και προσβολή των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας. Ο κανονισμός καθορίζει επίσης κανόνες σχετικά με τον αδικαιολόγητο πλουτισμό, τη διοίκηση αλλοτρίων και την ευθύνη κατά τις διαπραγματεύσεις. Ο κανονισμός δίνει στα μέρη τη δυνατότητα να επιλέξουν το εφαρμοστέο δίκαιο υπό ορισμένες περιστάσεις. Ωστόσο, ο κανονισμός θέτει περιορισμούς σχετικά με την παράκαμψη - μέσω της εφαρμογής των κανόνων του κανονισμού - των κανόνων του εθνικού δικαίου του δικάζοντος δικαστηρίου, καθώς και σχετικά με την παράκαμψη των κανόνων της χώρας στην οποία εντοπίζονται όλα τα σχετικά με την περίπτωση δεδομένα κατά τον χρόνο επέλευσης του ζημιολόγου γεγονότος, σε περίπτωση που πρόκειται για άλλη χώρα από αυτή που επέλεξαν τα μέρη.

Στη Σκωτία, υπάρχουν ορισμένες περιπτώσεις στις οποίες δεν εφαρμόζεται ο κανονισμός Ρώμη II αλλά αντ' αυτού εφαρμόζεται είτε ο νόμος του 1995 για το ιδιωτικό διεθνές δίκαιο (διάφορες διατάξεις) είτε το κοινοδίκαιο.

3.3 Προσωπική κατάσταση, ζητήματα που συνδέονται με την οικογενειακή κατάσταση (επώνυμο, κατοικία, ικανότητα)

Κατοικία

Το καθεστώς του εξώγαμου τέκνου καταργήθηκε στη Σκωτία με το άρθρο 21 του σκωτικού νόμου περί οικογενειακού δικαίου του 2006 [Family Law (Scotland) Act 2006]. Κατόπιν αυτού, το άρθρο 22 παράγραφος 2 του νόμου του 2006 ορίζει ότι όταν α) οι γονείς τέκνου κάτω των 16 ετών κατοικούν αμφότεροι στην ίδια χώρα και β) το τέκνο κατοικεί με έναν από τους δύο γονείς ή και με τους δύο γονείς, το τέκνο έχει ως τόπο κατοικίας την ίδια χώρα στην οποία κατοικούν οι γονείς. Για τις λοιπές περιπτώσεις, το άρθρο 22 παράγραφος 3 ορίζει

ότι το τέκνο έχει ως τόπο κατοικίας τη χώρα με την οποία συνδέεται στενότερα σε κάθε δεδομένη χρονική στιγμή.

Για τα άτομα ηλικίας 16 ετών και άνω, εξακολουθεί να ισχύει η προηγούμενη κατοικία τους, εκτός αν ορίσουν άλλον τόπο κατοικίας της επιλογής τους. Για να επιλέξει τόπο κατοικίας, το άτομο πρέπει να έχει πράγματι μετακομίσει στη νέα χώρα στην οποία επιθυμεί να διαμείνει και να εκδηλώνει την πρόθεση να εγκαταλείψει την προηγούμενη κατοικία του και να ζήσει μόνιμα στη νέα χώρα. Εάν το άτομο εγκαταλείψει την κατοικία επιλογής, ισχύει εκ νέου η κατοικία καταγωγής ώστε να καλυφθούν τυχόν κενά έως ότου οριστεί νέα κατοικία επιλογής.

Ο τόπος κατοικίας των έγγαμων προσώπων καθορίζεται πλέον ανεξάρτητα από τον τόπο κατοικίας του εκάστοτε συζύγου.

Σύμφωνα με το άρθρο 1 του νόμου του 1973 για την κατοικία και τις γαμικές διαφορές (Domicile and Matrimonial Proceedings Act 1973) ορίζει ότι οι έγγαμες γυναίκες έχουν τα ίδια δικαιώματα, όσον αφορά την κατοικία, με οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο. Ωστόσο, αν ο γάμος είχε τελεστεί πριν από τη θέσπιση του νόμου του 1973 (το οποίο σημαίνει ότι η έγγαμη γυναίκα είχε αποκτήσει την κατοικία του συζύγου της δυνάμει του παλαιού νόμου), διατηρεί τον ίδιο τόπο κατοικίας εκτός αν τον εγκαταλείψει ή αποκτήσει νέο τόπο κατοικίας της επιλογής της.

Όνομα

Το δικαίωμα ονοματοδοσίας του τέκνου εντάσσεται στο πλαίσιο των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των γονέων (δηλαδή στο πεδίο άσκησης της γονικής μέριμνας). Στις διαφορές γονικής μέριμνας, το άρθρο 11 του σκωτικού νόμου του 1995 για τα παιδιά [Children (Scotland) Act 1995] επιβάλλει στον δικαστή να λαμβάνει πρωτίστως υπόψη την ευημερία του παιδιού.

Γενικά, οι ενήλικοι έχουν το δικαίωμα να επιλέγουν όποιο όνομα επιθυμούν για τον εαυτό τους, υπό την προϋπόθεση ότι δεν υφίσταται πρόθεση για την τέλεση απάτης. Τα άτομα ηλικίας άνω των 16 ετών, των οποίων η γέννηση έχει καταχωριστεί στη Σκωτία ή τα οποία έχουν υιοθετηθεί με νόμιμες διαδικασίες στη Σκωτία μπορούν να υποβάλουν αίτηση στην Εθνική Υπηρεσία Αρχείων της Σκωτίας (National Records of Scotland) για την καταχώριση της αλλαγής του ονόματος. Ωστόσο, η χρήση αυτής της υπηρεσίας δεν είναι υποχρεωτική. Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την αλλαγή ονόματος είναι διαθέσιμες στον δικτυακό τόπο της [Εθνικής Υπηρεσίας Αρχείων της Σκωτίας](#).

Δικαιοπρακτική ικανότητα

Η ικανότητα προς κατάρτιση δικαιοπραξιών, σύνταξη διαθήκης κ.λπ., διέπεται από διαφορετικά δίκαια, ανάλογα με τον τομέα σε σχέση με τον οποίο ανακύπτει το ζήτημα της ικανότητας. Συναφής, υπό ορισμένες περιστάσεις, είναι ο σκωτικός νόμος του 1991 για την ηλικία δικαιοπρακτικής ικανότητας [Age of Legal Capacity (Scotland) Act 1991]. Σύμφωνα με τον σκωτικό νόμο του 1991 για την ηλικία δικαιοπρακτικής ικανότητας, κάθε πρόσωπο ηλικίας 16 ετών και άνω διαθέτει τη δικαιοπρακτική ικανότητα να διενεργεί οποιαδήποτε συναλλαγή. Τα άτομα μικρότερης ηλικίας έχουν δικαιοπρακτική ικανότητα υπό ορισμένες περιστάσεις που καθορίζονται στον εν λόγω νόμο.

3.4 Θεμελίωση νομικής σχέσης μεταξύ γονέα και τέκνου, συμπεριλαμβανομένης της υιοθεσίας

Το σκωτικό δίκαιο απονέμει στους γονείς (και σε ορισμένα άλλα πρόσωπα που έχουν τη δικαιοπρακτική ικανότητα να φροντίζουν το παιδί) διάφορα δικαιώματα και υποχρεώσεις. Τα θέματα που άπτονται των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των γονέων ρυθμίζονται στον σκωτικό νόμο του 1995 για τα παιδιά. Το σκωτικό δίκαιο εφαρμόζεται στις περιπτώσεις όπου τα σκωτικά δικαστήρια έχουν διεθνή δικαιοδοσία, με την επιφύλαξη των διατάξεων της Σύμβασης της Χάγης του 1996 και του κανονισμού Βρυξέλλες ΙΙα. Στο σκωτικό δίκαιο τα ζητήματα υιοθεσίας ρυθμίζονται στον σκωτικό νόμο του 2007 για την υιοθεσία και τα παιδιά [Adoption and Children (Scotland) Act 2007].

3.5 Γάμος, ελεύθερη συμβίωση, συγκατοίκηση, άλλες σχέσεις συμβίωσης, διαζύγιο, δικαστικός χωρισμός, υποχρεώσεις διατροφής

Για να είναι έγκυρος ένας γάμος στη Σκωτία, πρέπει να πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις. Αμφότερα τα

πρόσωπα πρέπει να είναι ελεύθερα να συνάψουν γάμο, να έχουν πλήρη δικαιοπρακτική ικανότητα και να έχουν συναινέσει πλήρως στην τέλεση του γάμου.

Το άρθρο 38 παράγραφος 1 του σκωτικού νόμου του 2006 για το οικογενειακό δίκαιο προβλέπει επίσης ότι ο γάμος πρέπει να πληροί τις απαιτήσεις του δίκαιου του τόπου τέλεσης του γάμου όσον αφορά τις διατυπώσεις. Αυτές καλύπτουν το κύρος της τελετής και διαφόρων στοιχείων αυτής π.χ. αν πρέπει να χρησιμοποιηθούν συγκεκριμένες εκφράσεις, αν η τελετή πρέπει να λάβει χώρα σε συγκεκριμένο μέρος ή αν ο γάμος μπορεί να τελεστεί δια πληρεξουσίου.

Το ζήτημα εάν το πρόσωπο που συνάπτει γάμο είχε την ικανότητα να το πράξει και εάν είχε συναινέσει πλήρως στον γάμο ρυθμίζεται με βάση το δίκαιο του τόπου στο οποίο το πρόσωπο αυτό είχε τη μόνιμη διαμονή του αμέσως πριν από τη σύναψη του γάμου (άρθρο 38 παράγραφος 2 του νόμου του 2006). Στη Σκωτία, η ηλικία στην οποία ένα πρόσωπο αποκτά τη δικαιοπρακτική ικανότητα να συνάψει γάμο είναι τα 16 έτη. Όσον αφορά τη συναίνεση, πρέπει να είναι ειλικρινής και αμφοτερά τα μέρη να την έχουν εξωτερικεύσει με σαφήνεια το ένα προς το άλλο.

Στη Σκωτία, μετά τη θέσπιση του σκωτικού νόμου του 2014 για τον γάμο και το σύμφωνο συμβίωσης [Marriage and Civil Partnership (Scotland) Act 2014], αναγνωρίζονται πλέον οι γάμοι μεταξύ ατόμων του ίδιου φύλου. Αυτό αφορά και τους γάμους που συνάπτονται μεταξύ ατόμων του ίδιου φύλου τόσο στη Σκωτία όσο και στο εξωτερικό.

Οποιοσδήποτε μπορεί να συνάψει γάμο στη Σκωτία, υπό την προϋπόθεση ότι δεν υπάρχει κανένα νομικό κώλυμα. Τα ζευγάρια που επιθυμούν να συνάψουν γάμο στη Σκωτία δεν απαιτείται να έχουν την κατοικία τους στη χώρα, ωστόσο οι υπήκοοι χωρών εκτός ΕΕ ενδέχεται να χρειαστεί να λάβουν άδεια από τις υπηρεσίες μετανάστευσης.

Σύμφωνο συμβίωσης και γάμος μεταξύ ατόμων του ίδιου φύλου

Το σκωτικό δίκαιο αναγνωρίζει τα σύμφωνα συμβίωσης δυνάμει του νόμου του 2004 για τα σύμφωνα συμβίωσης (Civil Partnership Act 2004). Το άρθρο 85 του νόμου του 2004 ορίζει ότι για να συναφθεί σύμφωνο συμβίωσης δύο πρόσωπα του ίδιου φύλου συμπληρώνουν και υπογράφουν το έντυπο συμφώνου συμβίωσης ενώπιον δύο μαρτύρων ηλικίας άνω των 16 ετών και ενός εξουσιοδοτημένου ληξιαρχου (όλα τα πρόσωπα απαιτείται να είναι παρόντα).

Ο νόμος του 2004 περιέχει επίσης ειδικές διατάξεις για τα σύμφωνα συμβίωσης που συνάπτονται εκτός του Ηνωμένου Βασιλείου. Ένα αλλοδαπό σύμφωνο συμβίωσης που έχει συναφθεί νομίμως μεταξύ ατόμων του ίδιου φύλου εκτός του Ηνωμένου Βασιλείου αντιμετωπίζεται ως εάν είχε συναφθεί στη Σκωτία, υπό την προϋπόθεση ότι πληροί ορισμένα κριτήρια που καθορίζονται στον νόμο του 2004.

Συγκατοίκηση/ελεύθερη συμβίωση

Κατά γενικό κανόνα στη Σκωτία, εάν δύο άτομα ζουν μαζί ως εάν είχαν παντρευτεί, η συγκατοίκησή τους δημιουργεί ορισμένα δικαιώματα και ορισμένες υποχρεώσεις. Ο σκωτικός νόμος του 2006 για το οικογενειακό δίκαιο περιέχει διατάξεις για τα δικαιώματα των ζευγαριών σε σχέση ελεύθερης συμβίωσης (και οι οποίες εφαρμόζονται κατά τον ίδιο τρόπο τόσο στα ζευγάρια ίδιου φύλου και όσο και στα ζευγάρια ετεροφύλων). Για παράδειγμα, στο άρθρο 26 προβλέπονται δικαιώματα επί ορισμένων ειδών οικιακής χρήσης στο άρθρο 27 γίνεται αναφορά στα δικαιώματα επί χρηματικών ποσών και περιουσιακών στοιχείων στο άρθρο 28 προβλέπεται η παροχή οικονομικής ενίσχυσης σε περίπτωση χωρισμού στο άρθρο 29 προβλέπεται η παροχή οικονομικής ενίσχυσης στην περίπτωση που ένας εκ των δύο συμβιούντων συντρόφων αποβιώσει αδιάθετος τέλος, στο άρθρο 30 προβλέπεται η δυνατότητα έκδοσης εντολών προστασίας ως μέτρου αστικού δικαίου σε περίπτωση ενδοοικογενειακής βίας.

Διαζύγιο και χωρισμός

Όσον αφορά τα ζητήματα διαζυγίου και χωρισμού, στη νομοθεσία του Ηνωμένου Βασιλείου (και συγκεκριμένα στον νόμο του 1973 για την κατοικία και τις γαμικές διαφορές και στον νόμο του 2004 για τα σύμφωνα συμβίωσης) περιέχονται διατάξεις που καθορίζουν τις περιπτώσεις στις οποίες τα σκωτικά δικαστήρια έχουν δικαιοδοσία επί υποθέσεων διαζυγίου και λύσης της συμβίωσης. Περισσότερες λεπτομέρειες διατίθενται στον δικτυακό τόπο της [Υπηρεσίας Δικαστηρίων της Σκωτίας](#).

Διατροφή

Όσον αφορά τα ζητήματα διατροφής, στο πλαίσιο του Υπουργείου Εργασίας και Συντάξεων λειτουργεί η επίσημη [Υπηρεσία Διατροφής Τέκνων](#) που καλύπτει ολόκληρη τη Μεγάλη Βρετανία.

Στη Σκωτία, ο νόμος του 1985 για το οικογενειακό δίκαιο περιέχει επίσης διατάξεις και για τις υποχρεώσεις διατροφής προς μέλη της οικογένειας όπως οι σύζυγοι και τα τέκνα. Η υποχρέωση διατροφής συνίσταται στην υποχρέωση παροχής στήριξης σε εύλογο βαθμό ανάλογα με τις περιστάσεις.

3.6 Περιουσιακές σχέσεις των συζύγων

Το δίκαιο της Σκωτίας προβλέπει σύστημα για την παροχή οικονομικής ενίσχυσης σε περίπτωση διαζυγίου ή λύσης του συμφώνου συμβίωσης. Το σκωτικό δίκαιο προβλέπει ορισμένες αρχές που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τη λήψη απόφασης σχετικά με την επιδίκαση οικονομικής ενίσχυσης και τη διανομή της συζυγικής περιουσίας οι αρχές αυτές περιλαμβάνονται στον νόμο του 1985 για το οικογενειακό δίκαιο.

Ο γενικός κανόνας του σκωτικού δικαίου είναι ότι η καθαρή αξία της συζυγικής περιουσίας θα πρέπει να καταμερίζεται δίκαια μεταξύ των μερών, εκτός αν υπάρχουν λόγοι που επιβάλλουν την απόκλιση από τον δίκαιο και ίσο καταμερισμό. Ως συζυγική περιουσία ορίζεται το σύνολο των περιουσιακών στοιχείων που ανήκουν στους συζύγους ή στα μέρη του σύμφωνου συμβίωσης και τα οποία αποκτήθηκαν πριν από τη σύναψη του γάμου ή του συμφώνου συμβίωσης ή κατά τη διάρκειά τους. Στο άρθρο 9 του νόμου του 1985 καθορίζονται οι αρχές που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη από το δικαστήριο κατά την έκδοση απόφασης για την επιδίκαση οικονομικής ενίσχυσης σε περίπτωση διαζυγίου ή λύσης του συμφώνου συμβίωσης, και βάσει των οποίων θα αποφασιστεί αν η συζυγική περιουσία θα πρέπει να καταταχθεί σε ίσα μέρη μεταξύ των μερών ή εάν ο ένας σύζυγος ή το ένα μέρος του συμφώνου συμβίωσης θα πρέπει να λάβει μεγαλύτερο μερίδιο από τον άλλο σύζυγο/το άλλο μέρος.

3.7 Διαθήκες και κληρονομική διαδοχή

Στις περιπτώσεις εξ αδιαθέτου διαδοχής (δηλαδή όταν δεν υπάρχει διαθήκη), η κληρονομική διαδοχή σε σχέση με την κινητή περιουσία διέπεται από το δίκαιο του τόπου κατοικίας του κληρονομούμενου κατά τον χρόνο του θανάτου, ενώ η κληρονομική διαδοχή σε σχέση με την ακίνητη περιουσία διέπεται από το δίκαιο της χώρας στην οποία βρίσκονται τα ακίνητα περιουσιακά στοιχεία κατά τον χρόνο του θανάτου. Ο ίδιος κανόνας εφαρμόζεται και όσον αφορά τα «νόμιμα δικαιώματα» (νόμιμη μοίρα), δηλαδή τα δικαιώματα ορισμένων μελών της οικογένειας επί μεριδίου της περιουσίας του θανόντος, τα οποία δεν μπορούν να παρακαμφθούν με διαθήκη. Τα νόμιμα δικαιώματα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τόσο στην εξ αδιαθέτου διαδοχή όσο και στην εκ διαθήκης διαδοχή. Αξίζει να σημειωθεί ότι επί του παρόντος, σύμφωνα με το σκωτικό δίκαιο, νόμιμα δικαιώματα προβλέπονται μόνο σε σχέση με την κινητή περιουσία, το οποίο σημαίνει ότι αφορούν μόνο την περίπτωση όπου ο θανών κατοικούσε στη Σκωτία κατά τον χρόνο του θανάτου του. Στις περιπτώσεις όπου υπάρχει διαθήκη, η ικανότητα του διαθέτη προς σύνταξη διαθήκης διέπεται από το δίκαιο του τόπου κατοικίας του κατά την ημερομηνία της διαθήκης, όσον αφορά την κινητή περιουσία, ενώ, όσον αφορά την ακίνητη περιουσία, από το δίκαιο της χώρας στην οποία βρίσκονται τα ακίνητα περιουσιακά στοιχεία.

Σύμφωνα με τον νόμο του 1963 για τις διαθήκες (Wills Act), η διαθήκη θεωρείται ότι έχει συνταχθεί έγκυρα (είναι δηλαδή «τυπικά έγκυρη») (π.χ. έχει περιβληθεί τον σωστό τύπο, συνέπραξε ο ορθός αριθμός μαρτύρων) εφόσον είναι σύμφωνη με ένα από τα ακόλουθα εγχώρια δίκαια: το δίκαιο του τόπου σύνταξης της διαθήκης (υπογραφής και μαρτυρίας) το δίκαιο της μόνιμης ή της συνήθους κατοικίας του διαθέτη ή της ιθαγένειάς του κατά τον χρόνο της σύνταξης το δίκαιο της μόνιμης ή της συνήθους κατοικίας του διαθέτη ή της ιθαγένειάς του κατά τη στιγμή του θανάτου. Επίσης, μια διαθήκη είναι τυπικά έγκυρη όσον αφορά την ακίνητη περιουσία εάν συμμορφώνεται με το δίκαιο της χώρας στην οποία βρίσκεται η εν λόγω περιουσία.

Οι διατάξεις της διαθήκης που αφορούν την κινητή περιουσία είναι έγκυρες και εκτελεστές («ουσιαστικά έγκυρες») (π.χ. όσον αφορά τα όρια του ποσοστού της περιουσίας που μπορεί να μεταβιβαστεί με τη διαθήκη) εφόσον συνάδουν με το δίκαιο της κατοικίας του διαθέτη κατά την ημερομηνία θανάτου. Οι διαθήκες που αφορούν ακίνητη περιουσία είναι από ουσιαστική άποψη έγκυρες εάν είναι σύμφωνες με το δίκαιο της χώρας στην οποία βρίσκεται το ακίνητο κατά τον χρόνο του θανάτου.

Η διαθήκη ερμηνεύεται σύμφωνα με το δίκαιο το οποίο είχε κατά νου ο διαθέτης η πρόθεση του διαθέτη μπορεί να έχει εκφραστεί ρητώς ή να συνάγεται από τη διατύπωση της διαθήκης. Διαφορετικά, τεκμαίρεται ότι - όσον αφορά την κινητή περιουσία - ερμηνεύεται με βάση το δίκαιο του τόπου κατοικίας του διαθέτη κατά την

ημερομηνία της διαθήκης. Ο κανόνας αυτός εφαρμόζεται πιθανότατα και στην ακίνητη περιουσία. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, στις οποίες η διαθήκη δεν υποδείκνυε με σαφήνεια το εφαρμοστέο δίκαιο, τα δικαστήρια εφάρμοσαν το δίκαιο της τόπου κατοικίας κατά τον χρόνο του θανάτου.

Αξίζει να σημειωθεί ότι το άρθρο 4 του νόμου του 1963 ορίζει ότι:

«Η ερμηνεία της διαθήκης δεν μεταβάλλεται λόγω αλλαγής του τόπου κατοικίας του διαθέτη μετά τη σύνταξή της.»

Εάν προβληθεί ισχυρισμός περί ανάκλησης της διαθήκης, το ουσιαστικό κύρος της ανάκλησης καθορίζεται με βάση το δίκαιο του τόπου κατοικίας του διαθέτη κατά τον χρόνο της προβαλλόμενης ανάκλησης, σε σχέση με την κινητή περιουσία, και, εάν η ανάκληση θα επηρέαζε ακίνητη περιουσία, με βάση το δίκαιο του τόπου στον οποίο βρίσκεται η εν λόγω ακίνητη περιουσία. Η διαθήκη με την οποία ανακαλείται προγενέστερη έγκυρη διαθήκη ή διάταξη προγενέστερης έγκυρης διαθήκης θεωρείται τυπικά έγκυρη εφόσον συνάδει με το δίκαιο οποιασδήποτε χώρας βάσει του οποίου η ανακληθείσα διαθήκη ή διάταξη θα θεωρείτο ότι είχε συνταχθεί δεόντως.

3.8 Ακίνητη περιουσία

Ο χαρακτηρισμός ενός πράγματος ως κινητού ή ακινήτου διέπεται από το δίκαιο του τόπου στο οποίο βρίσκεται το εν λόγω πράγμα.

Στην περίπτωση ακινήτου, εφαρμοστέο είναι το δίκαιο του τόπου στον οποίο βρίσκεται το ακίνητο. Αυτό αφορά όλα τα ζητήματα της σχετικής συναλλαγής, συμπεριλαμβανομένων της ικανότητας, του τύπου και του ουσιαστικού κύρους. Γίνεται διάκριση μεταξύ της πράξης μεταβίβασης γης ή άλλων ακινήτων περιουσιακών στοιχείων και της σύμβασης που καθορίζει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των μερών εν σχέσει με την εν λόγω μεταβίβαση – η δικαιοπραξία αυτή διέπεται από διαφορετικούς κανόνες περί εφαρμοστέου δικαίου (ειδικότερα, από τον κανονισμό Ρώμη I).

Στην περίπτωση ενσώματων κινητών περιουσιακών στοιχείων, εφαρμοστέο είναι το δίκαιο του τόπου στον οποίο βρίσκεται το πράγμα κατά τον χρόνο του γεγονότος βάσει του οποίου προβάλλεται ότι μεταβιβάστηκε η κυριότητα επί του πράγματος. Ο τίτλος κυριότητας επί ενσώματου κινητού περιουσιακού στοιχείου που αποκτάται σύμφωνα με αυτόν τον γενικό κανόνα αναγνωρίζεται γενικά ως έγκυρος στη Σκωτία. Τα συμβατικά ζητήματα διέπονται ασφαλώς από τον κανονισμό Ρώμη I.

3.9 Αφερεγγυότητα

Το Ηνωμένο Βασίλειο δεσμεύεται από τον κανονισμό αριθ. 1346/2000 του Συμβουλίου περί διαδικασιών αφερεγγυότητας, ο οποίος ορίζει, μεταξύ άλλων, τους κανόνες που ισχύουν σε διαδικασίες που περιλαμβάνουν την πλήρη ή μερική εκποίηση της περιουσίας του οφειλέτη και τον διορισμό εκκαθαριστή, στις περιπτώσεις όπου ο τόπος βασικών συμφερόντων του οφειλέτη βρίσκεται σε κράτος μέλος της ΕΕ (με εξαίρεση τη Δανία). Εάν τα σκωτικά δικαστήρια έχουν διεθνή δικαιοδοσία (η οποία στοιχειοθετείται σε περίπτωση που το κέντρο των κύριων συμφερόντων του οφειλέτη - το οποίο τεκμαίρεται ότι είναι ο τόπος της καταστατικής του έδρας - βρίσκεται στη Σκωτία), εφαρμόζεται το σκωτικό δίκαιο.

Στις υποθέσεις που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού αριθ. 1346/2000, εφαρμόζεται το σκωτικό δίκαιο, όταν τα σκωτικά δικαστήρια έχουν και ασκούν διεθνή δικαιοδοσία.

Τελευταία επικαιροποίηση: 07/06/2021

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται ο αντίστοιχος αρμόδιος επαφής του ΕΔΔ. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο δεν αναλαμβάνουν καμία απολύτως ευθύνη όσον αφορά πληροφορίες ή δεδομένα που περιέχονται ή αναφέρονται στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα